

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Studium Ekotoxikologie na PŘF MU v Brně

Základní informace

www.recetox.muni.cz

www.recetox-education.cz

Bi0005 Úvod do obecné biologie

Podzimní semestr 2011-2012

Životní prostředí

- Životní prostředí člověka
- Ekosystémy, krajina, biosféra

Problémy v životním prostředí

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

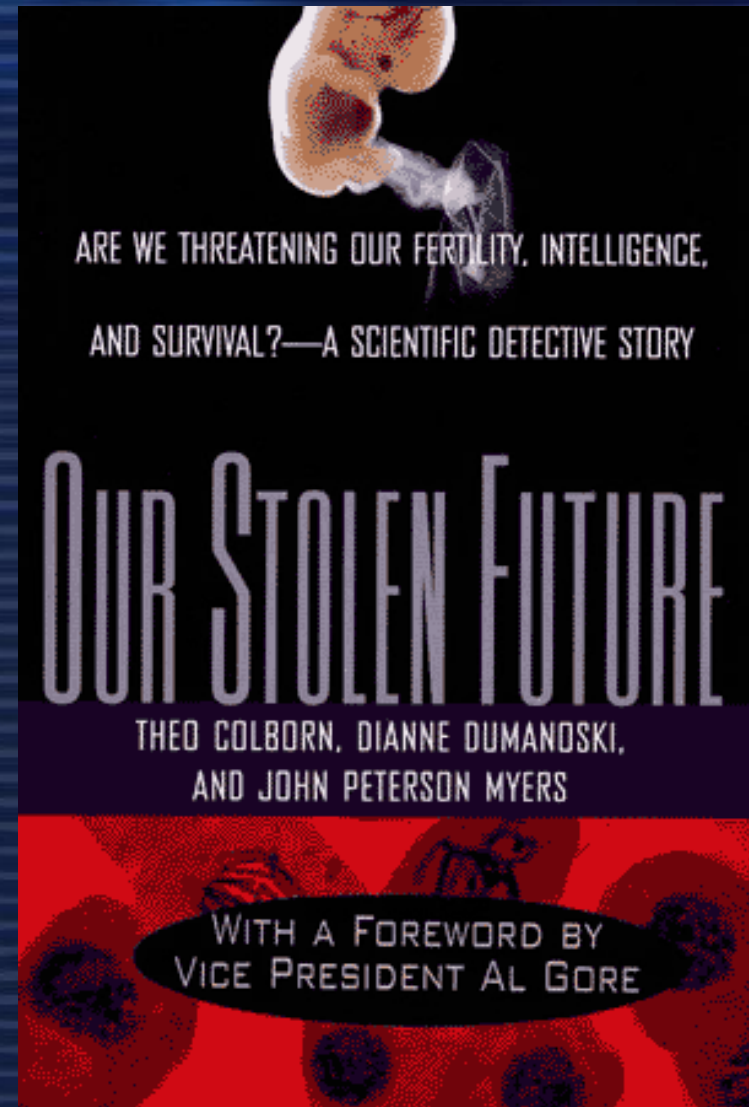
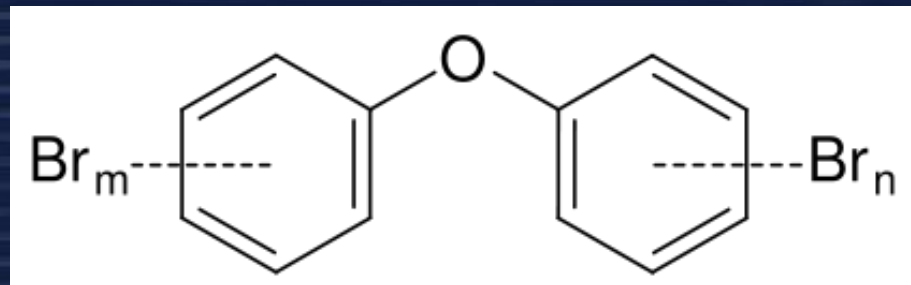

Zájem o toxické látky v ŽP ?

Člověk !

Příklad:

Laboratorní zvířata exponovaná prenatálně jedinou nízkou dávkou bromovaných retardantů byly po narození hyperaktivní a měly nižší počty spermií ...

Published online: 21 October 2005; | doi:10.1038/news051017-16

Pollution makes for more girls

The stress of dirty air skews sex ratios in Sao Paulo.

Erika Check

Toxic fumes favour the fairer sex, a group of researchers in Brazil has found.

Jorge Hallak and his team at the University of Sao Paulo turned up the surprising result by studying babies born in their city. They divided the metropolis of 17 million people into areas of low, medium and high air pollution, using test results from air-quality monitoring stations. They then studied birth registries of children born from 2001 to 2003.

The team found that 48.3% of babies were female in the least polluted areas, but 49.3% were female in the dirtiest parts of town.

After measuring the ratio of boys to girls born in all the areas, they calculated that 1,180 more babies would have been boys in the polluted areas if they had the same sex ratios as the cleaner areas. The team reported their findings on 17 October at the American

Babies born in highly polluted areas are more likely to be girls.

© Alamy

Toxické látky v ŽP ?

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Ekotoxikologie – výzkum příčin a následků

"DDT is good for me-e-e!"

The great expectations held for DDT have been realized. During 1946, exhaustive scientific tests have shown that, when properly used, DDT kills a host of destructive insect pests, and is a benefactor of all humanity.

Pennsalt produces DDT and its products in all standard forms and is now one of the country's largest producers of this amazing insecticide. Today, everyone can enjoy added comfort, health and safety through the insect-killing powers of Pennsalt DDT products . . . and DDT is only one of Pennsalt's many chemical products which benefit industry, farm and home.

GOOD FOR STEERS—Beef grows measurably . . . for it's a scientific fact that—compared to untreated cattle—beef-steers gain up to 50 pounds extra when protected from horn flies and many other pests with DDT insecticides.

GOOD FOR THE HOME—helps **kill** to make healthier, more comfortable homes . . . protects your family from dangerous insect pests. Use **Knox-Out DDT Powders and Sprays** as directed . . . then watch the bugs "bite the dust"!

GOOD FOR FRUITS—Bigger apples, juicier fruits that are free from unsightly worms . . . all benefits resulting from DDT dusts and sprays.

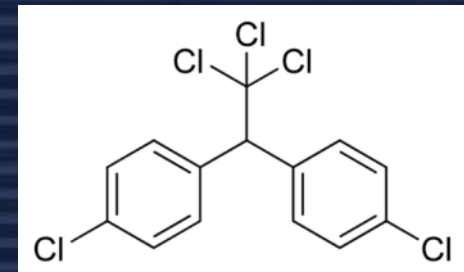
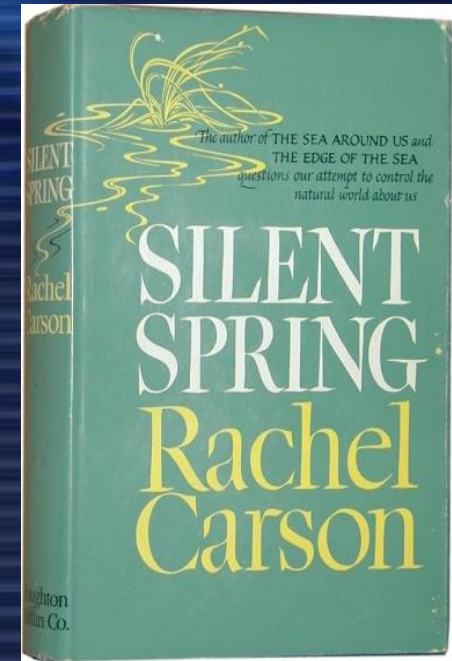
GOOD FOR DAIRIES—Up to 20% more milk . . . more butter . . . more cheese . . . traits prove greater milk production when dairy cows are protected from the annoyance of many insects with DDT insecticides like **Knox-Out Stock and Barn Spray**.

GOOD FOR ROW CROPS—25 more barrels of potatoes per acre . . . actual DDT tests have shown crop increases like this! DDT dusts and sprays help truck farmers pass these gains along to you.

GOOD FOR INDUSTRY—Food processing plants, laundries, dry cleaning plants, hotels . . . dozens of industries gain effective bug control, more pleasant work conditions with Pennsalt DDT products.

PENN SALT CHEMICALS
97 Years' Service to Industry • Farm • Home
PENNSYLVANIA SALT MANUFACTURING COMPANY
WIDENER BUILDING, PHILADELPHIA 7, PA.

1962

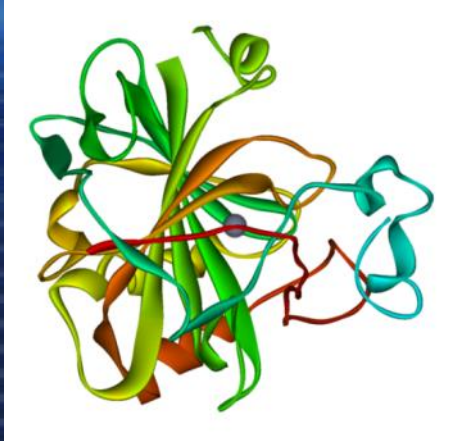
Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

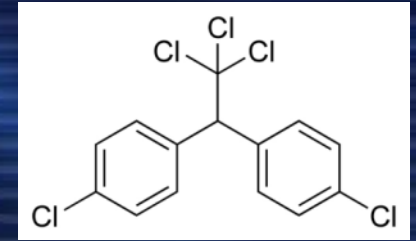
Ekotoxikologie – výzkum příčin a následků

Bitman et al. *Science* 1970, 168(3931): 594

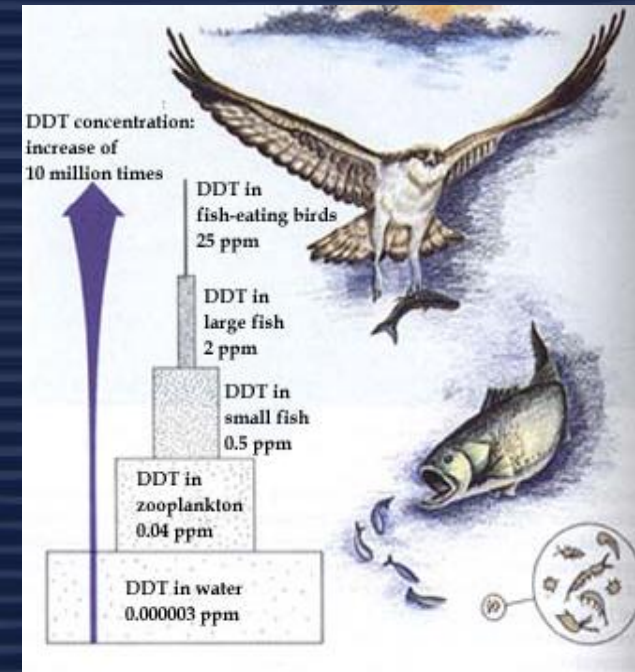
Biochemie:

ptačí karbonátdehydratáza

In situ: bioakumulace
-> úbytek populací ptáků

In vivo: měknutí vajíček

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

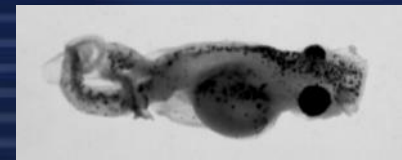
Ekotoxikologie dnes

- Snížení evidentních projevů toxicity ještě neznamená, že chemikálie v prostředí nepůsobí problémy
- NAOPAK, z hlediska ekosystému mohou být dopady chronické mnohem vážnější

Příklad:

≠ Akutní efekt havárie na dospělé citlivého druhu ryb

→ Pomalé vymizení celé funkční skupiny (např. predátorů)

Ekotoxikologie dnes

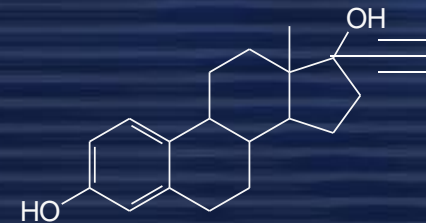
Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

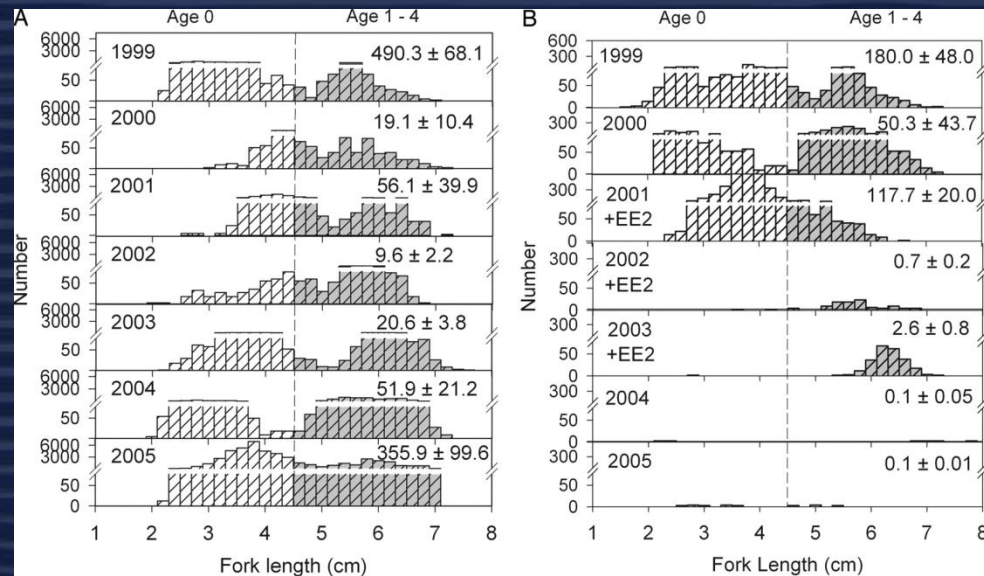
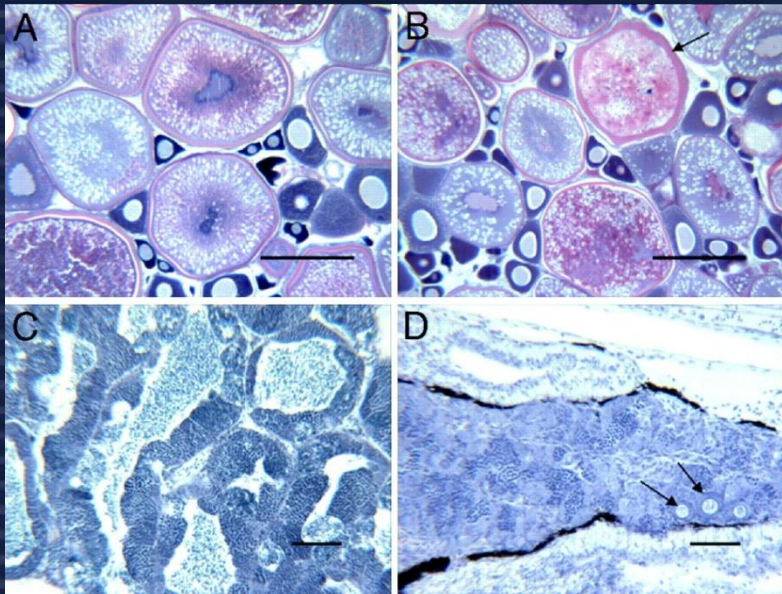
Kidd, K.A. et al. 2007. Collapse of a fish population following exposure to a synthetic estrogen. *Proceedings of the National Academy of Sciences* 104(21):8897-8901

5 ng/L (!)
7 years

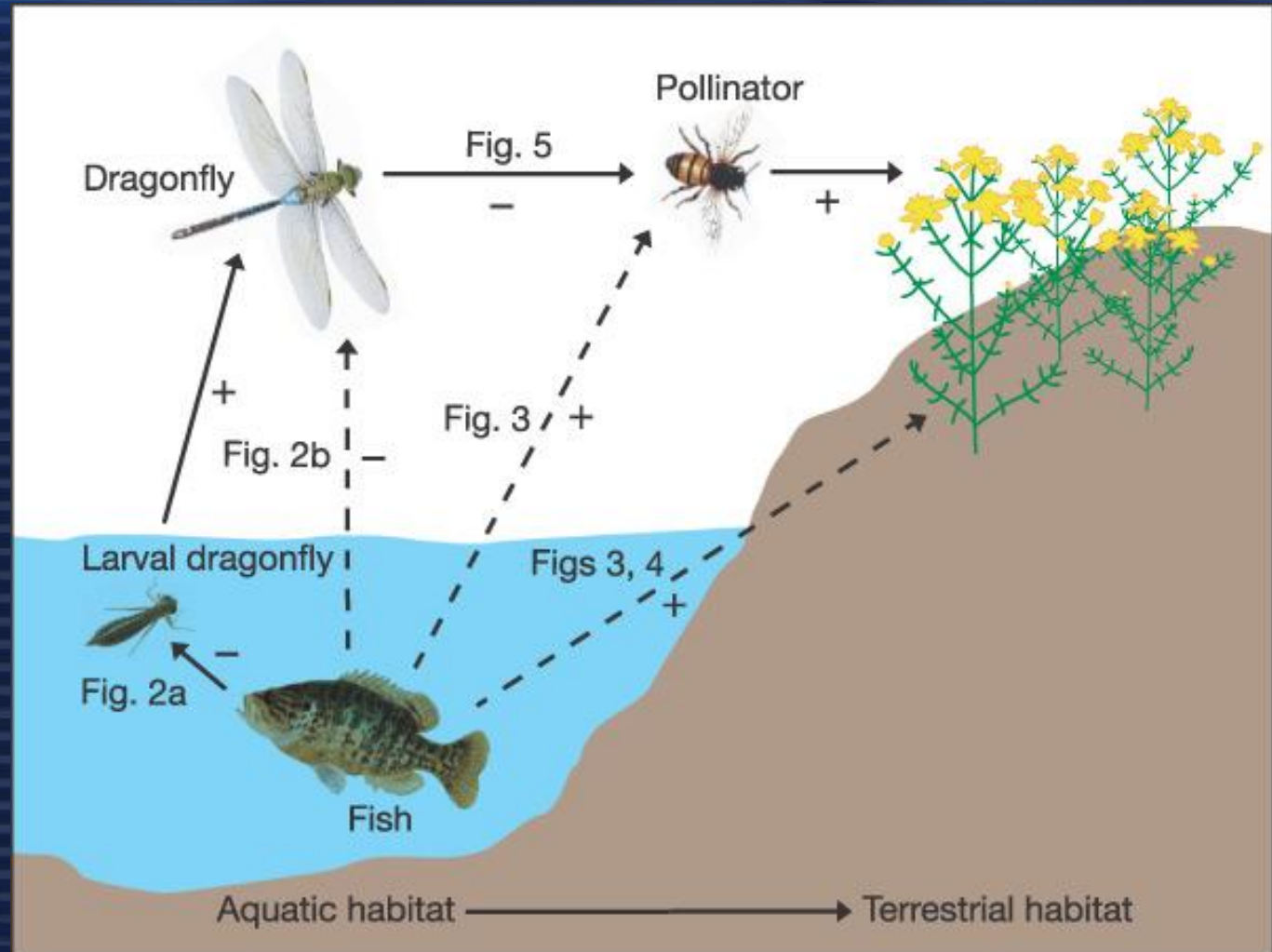
Controls   +Ethinylestradiol

- EKOLOGIE vs. EKOTOXIKOLOGIE

- Klíčové druhy

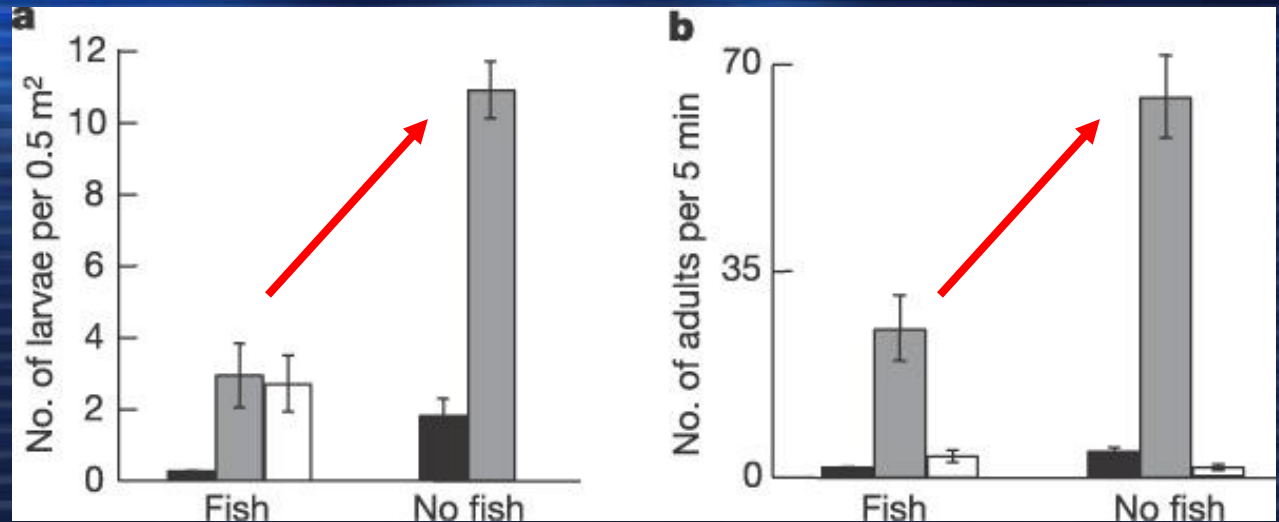
- Klíčové funkce v ekosystému – RYBY: kontrolují úrodnost polí

Knight et al.,
NATURE (2005)
437: 880

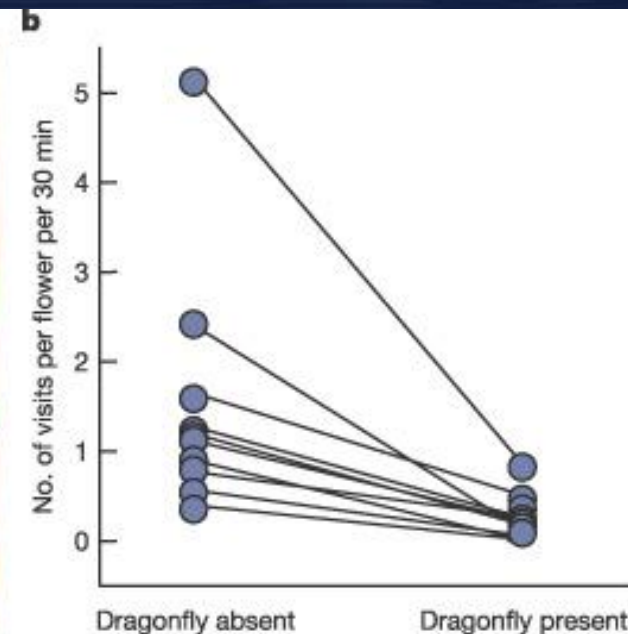
Knight et al., NATURE (2005) 437: 880

No. of dragonflies
3 size categories
(small/med/large)

„Plant
reproduction“

(pollination
activities
of bees)

Ekotoxikologie dnes

- Dopady – dříve netušené, příklad:

Promíchávání oceánů

-> fungování zeměkoule

[Nature 447, p.522, May 31, 2007]

Mořský život přispívá cca 50% k mechanické energii nutné k promíchávání oceánů !

[Dewar, Marine Res 64:541 (2006)]

[Katija a Dabiri, Nature 460:624 (2009)]

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Chemikálie v prostředí

Hladiny, osud, procesy

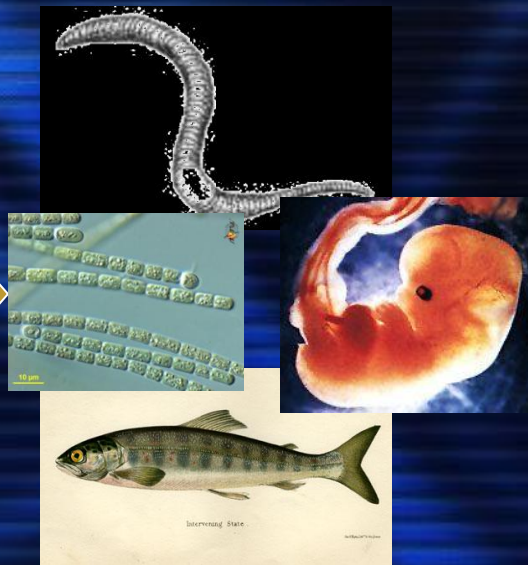
Biodostupnost

“Expozice”

akutní

chronická

Chemikálie v organismu
biomonitoring

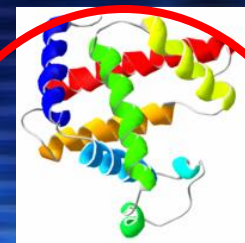

Toxikokinetika

Biotransformace, bioaktivace, metabolismus, vylučování ...

Cílové místo

“Efekt”

**Studium
Obecná biologie -
ekotoxikologie**

Ekotoxikologie v Centru RECETOX

Výzkum

- Molekulární a biochemická toxikologie
- Ekotoxikologie vodních ekosystémů
- Půdní ekotoxikologie
- Centrum pro Cyanobakterie a jejich toxiny

Výuka

Bc., Mgr., Ph.D. - Ekotoxikologie

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Ekotoxikologie - bakalář

- Obecná ekotoxikologie
- Ekotoxikologické biotesty
- Ekotoxikologie mikroorganismů
- Chemie životního prostředí II – složky ŽP
- Chemie životního prostředí III - polutanty

Bakalář (OBECNÉ) BIOLOGIE

... specializace EKOTOXIKOLOGIE

Státnice bakalář

- Obecná biologie
- Obecná ekotoxikologie
- Chemie životního prostředí

Ekotoxikologie - magistr

- Akvatická ekotoxikologie
- Půdní ekotoxikologie
- Biomarkery a mechanismy toxicity
- Ekotoxikologie terestrických ekosystémů
- Speciální toxikologie
- Genotoxicita a karcinogeneze
- Analytická chemie ŽP
- Environmentální procesy
- Hodnocení rizik, EIA atd
- Velký výběr nových „aplikačních“ kurzů

Státnice - magistr

- Ekotoxikologie
- Ekologie
- Chemie životního prostředí

Terénní cvičení Košetice

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

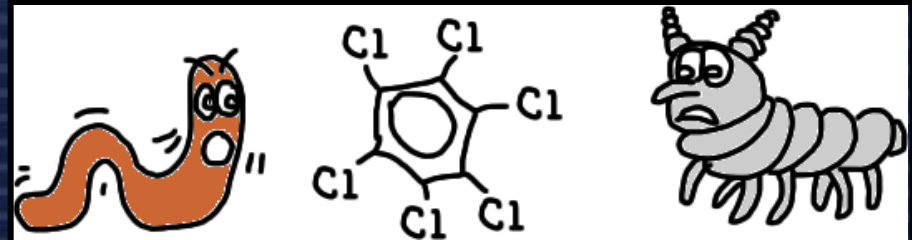
Výzkum a studentské projekty

- Buněčná a biochemická ekotoxikologie a genotoxikologie

- Experimentální akvatická ekotoxikologie

- Experimentální ekotoxikologie půdy

- Hodnocení kontaminace v prostředí a biostatistika

Uplatnění (ABSOLVENTI)

Absolventi Ekotoxikologie

- vědecké uplatnění
  - vysoké školy
  - ústavy AV ČR
  - laboratoře a pracoviště rezortních výzkumných ústavů

Absolventi Ekotoxikologie

- státní a soukromé organizace zabývající se kontrolou a ochranou ŽP
- analytické laboratoře
- průmyslové podniky
- geologický průzkum
- klinické laboratoře
- hygienická služba
- agrochemické a zemědělské laboratoře
- laboratoře veterinárních zařízení
- potravinářský a farmaceutický průmysl

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Kdo jsme a co děláme kromě výuky

Centrum pro výzkum toxických látek v prostředí

Přírodovědecká fakulta
Masarykova univerzita

v AJ: RECETOX

www.recetox.muni.cz

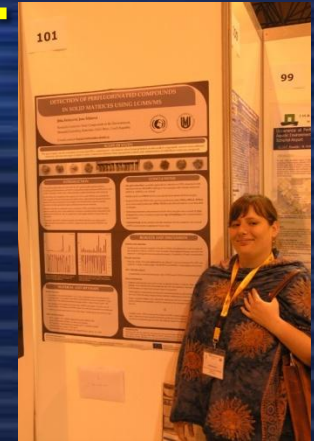

Research centre
for toxic compounds
in the environment

RECETOX

Konference, workshopy a letní školy:

- ECOTOX 2005, Ovzduší 2005, 7, 9
- Integrated sediment and soil assessment
- Ice and Snow: Contamination, interaction and (photo)chemistry
- Letní školy 2005,6,7,8,9,10
- HCH pesticide forum
- Global POPs workshop 2011

RECETOX

Mezinárodní spolupráce:

Global Environmental
Facility (GEF)

UNEP Chemicals

Regionally Based Assessment
of Persistent Toxic Substances

EU-DG Research Centre of
Excellence for Environmental
Chemistry and Ecotoxicology

setac.org

LANCASTER
UNIVERSITY

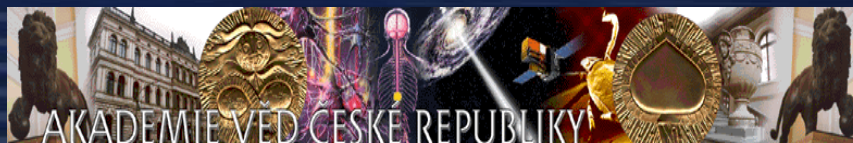

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

RECETOX

Vrcholové pracoviště na národní úrovni:

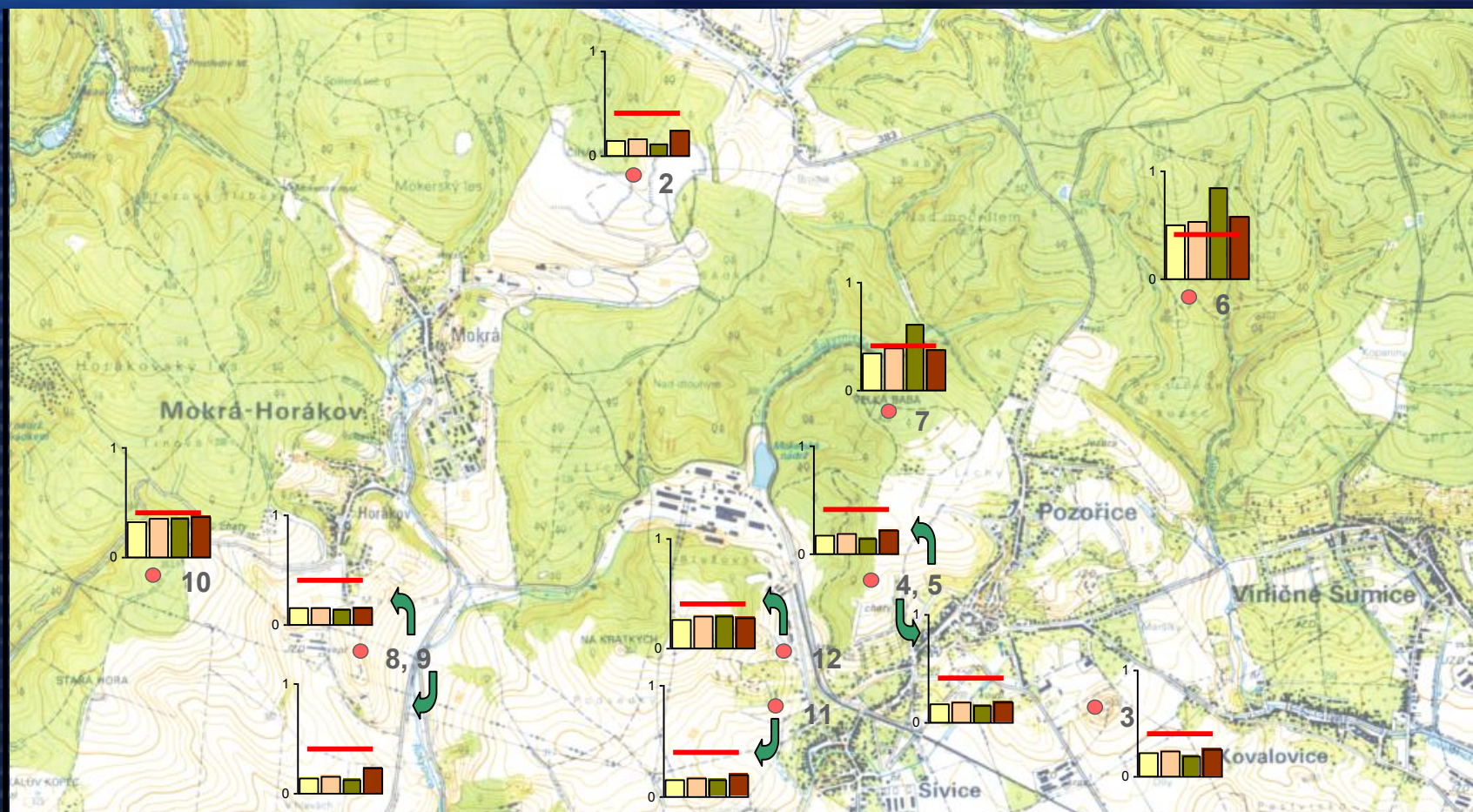

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

RECETOX

Reálné studie prostředí:

RECETOX

Špičkové vybavení pro výuku:

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

RECETOX

Špičkové laboratoře:

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

RECETOX

Atmosféra:

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Centrum pro výzkum toxických látek v prostředí

Kamenice 126/3, Brno – Bohunice

Tel: 549 49 4267, 775 140 071

Fax: 549 492 840

E-mail: hofman@recetox.muni.cz

(Doc. Jakub Hofman – zástupce pro výuku RECETOX)

www.recetox.muni.cz

www.recetox-education.cz

Přijďte se k nám podívat!!!

**TERMÍNY BUDOU
OZNÁMENY**

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

